

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2023
Β΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ1(α)

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 12 Απριλίου 2023
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Ο συντάκτης του Κειμένου 1 αναφέρεται στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της αγάπης. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η αγάπη είναι αποτέλεσμα προσπαθειών και λεπτών χειρισμών ενώ η εγκατάλειψη και η αδιάφορη στάση την οδηγεί στο θάνατο. Συνιστά προτεραιότητα της ζωής κάθε ανθρώπου που συχνά αλλοιώνεται εξαιτίας της αγχώδους καθημερινότητάς του. Καταλήγοντας τονίζει ότι η δύναμη της αγάπης μεταμορφώνει τον άνθρωπο προσφέροντας πνευματική και συναισθηματική πληρότητα χωρίς αντάλλαγμα.

2ο υποερώτημα

Το οικείο και προσφιλές ύφος του Κειμένου 1 επιτυγχάνεται με πολλές γλωσσικές επιλογές.

Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας επιλέγει ευρύτατη χρήση του β' ενικού ρηματικού προσώπου, π.χ. «νιώσεις», «Πρόσεχε!», «Μην αφήνεις» με έντονη παραινετική διάθεση. Η επιλογή του προσώπου προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα, ο λόγος αποκτά θεατρικότητα, διαλογικό χαρακτήρα και δημιουργεί την αίσθηση της επικοινωνίας με κάθε αναγνώστη.

Επίσης, ο συγγραφέας με τη χρήση του μικροπεριόδου λόγου π.χ. «Αγάπα.», «Δεν πειράζει.», «Αυτό απαιτεί προσπάθεια.» επιδιώκει να προσδώσει στο κείμενο οικειότητα, αμεσότητα και προφορικότητα. Ο λόγος είναι γοργός, κοφτός και αυθόρμητος, καθιστώντας τις απόψεις του συγγραφέα για την αγάπη σαφείς και κατανοητές από τον αναγνώστη.

Επιπλέον, ο συγγραφέας με τη χρήση του ασύνδολου σχήματος π.χ. στην 1η παράγραφο του κειμένου «Με αυτήν απολαμβάνεις, συμπαραστέκεσαι, διασκεδάζεις, δίνεις...» επιζητά να δώσει ένταση στο λόγο του χρωματίζοντας συναισθηματικά το κείμενό του, βοηθώντας τον αναγνώστη να αντιληφθεί τι απορρέει από το βίωμα της αγάπης. Ο λόγος γίνεται άμεσος, γρήγορος και οικείος και ενισχύεται η ζωντάνια και η παραστατικότητα.

Τέλος, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί κατά βάση τη συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας και το έντονα συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο, απευθυνόμενος στο συναίσθημα του αναγνώστη καθώς αυτή είναι κατάλληλη για να εκφράσει τις απόψεις του για την αγάπη. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι λέξεις «δυστυχής», «ευτυχής», «σε μαγεύει», «μεγάλα αισθήματα». Αυτή η επιλογή αποσκοπεί στη διέγερση συναισθημάτων και την αισθητική συγκίνηση, καθώς αξιοποιούνται ποικίλα σχήματα λόγου. Ο συγγραφέας, έτσι ρίχνει το βάρος στην μορφή και την αισθητική του μηνύματος, ευαισθητοποιεί και προβληματίζει, καθώς οι προβληματισμοί του για την αγάπη αποδίδονται με έναν γλαφυρό τρόπο. Το ύφος γίνεται πολύ πιο άμεσο, ζωντανό, παραστατικό, έμμεσα προσωπικό γιατί μέσω αυτής της γλωσσικής επιλογής εκδηλώνεται η προσωπική στάση του συγγραφέα απέναντι στην αγάπη.

3^ο υποερώτημα

Στη 2η παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας επιλέγει ως τρόπο οργάνωσης της παραγράφου την αναλογία. Συγκεκριμένα παρομοιάζει την αγάπη με ένα έργο τέχνης, με το οποίο οι καλλιτέχνες της αγάπης με τα εργαλεία τους εκφράζουν το ανέκφραστο. Η μέθοδος της αναλογίας καθιστά πιο σαφή την κυρία, αλλά αόριστη έννοια της αγάπης που πραγματεύεται η παράγραφος, συνδέοντας την με μια πιο γνώριμη προς τον αναγνώστη έννοια, αυτή της τέχνης. Η αναλογία προσδίδει ζωντάνια, παραστατικότητα και γλαφυρότητα στα λεγόμενα του συγγραφέα, εγείροντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη και το ύφος γίνεται πιο λυρικό.

4ο υποερώτημα

α. Στο απόσπασμα της 3ης παραγράφου του Κειμένου 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την ενεργητική σύνταξη.

Η περίοδος μετατρέπεται σε παθητική σύνταξη ως εξής:

«.....καθώς τα μεγάλα αισθήματα δυναμώνονται από τον προσωρινό αποχωρισμό και

τα μικρά σβήνονται, όπως η φωτιά δυναμώνεται από τον αέρα και το κερί σβήνεται.»

β. Η μετατροπή της παραπάνω περιόδου από ενεργητική σε παθητική επιφέρει υφολογικές αλλαγές. Με την παθητική σύνταξη τονίζεται το γεγονός, δηλαδή δίνεται έμφαση στην ενέργεια των ρημάτων «δυναμώνονται, σβήνονται, σβήνεται» και αποχρωματίζεται ο λόγος από συναισθηματισμούς. Το ύφος καθίσταται σοβαρό, απρόσωπο, ουδέτερο και αντικειμενικό.

ΘΕΜΑ Β

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος
- Αφόρμηση από το κείμενο στον πρόλογο
- Η αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου για απάντηση των ζητούμενων
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση
- Η αναφορική κυρίως λειτουργία της γλώσσας, το σοβαρό ύφος λόγου

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος
- Ένας γενικόλογος πρόλογος
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος λόγου

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ: Άρθρο σε σχολική εφημερίδα

ΤΙΤΛΟΣ: Υπονομεύεται η αγάπη; / Αγάπη: μοναδική αξία σε κρίση

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Αφορμώμενη/-ος από το κείμενο του κ. Σκωλίκη «Λίγα λόγια για την Αγάπη», που αναγνώστηκε στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, οδηγήθηκα σε ευρύτερους προβληματισμούς αναφορικά με αυτό το τόσο μεγαλειώδες αλλά δυσεύρετο συναίσθημα. Η αγάπη ομολογουμένως είναι ένα από τα ανώτερα συναισθήματα που μπορεί να βιώσει ο άνθρωπος στη ζωή του και γι' αυτό πανανθρώπινα και διαχρονικά έχει μια αξία μοναδική. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι, αν βιωθεί, θα έχει και διάρκεια. Άραγε, για ποιους λόγους μπορεί «να πεθάνει η αγάπη»;

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 1: Η ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Στοιχεία από το κείμενο αναφοράς:

Το άτομο

- αισθάνεται την ευτυχία, καθώς μέσω αυτής απολαμβάνει και αποτυπώνει τη ζωή με τους πιο δυναμικούς τρόπους.
- βιώνει την πληρότητα: νιώθει γεμάτος από συναισθήματα, σκέψεις, προσδοκίες, όνειρα, ψυχική ισορροπία και βελτίωση.
- θεωρείται σημαντικό για τους άλλους μέσα από την στήριξη που τους προσφέρει.
- νιώθει ασφαλές και παρηγοριά, καθώς απολαμβάνει την υποστήριξη των άλλων (από το "άλλο του μισό").
- μεταμορφώνεται ουσιαστικά (ριζικά)

Στοιχεία εκτός κειμένου:

Το άτομο

- ηθικοποιείται και καλλιεργεί αρετές, καθώς γίνεται πιο στοργικό, καλοσυνάτο, καλοπροαίρετο, υπομονετικό και αισιόδοξο.
- περιορίζει τον ατομικισμό σε βαθμό αυτοθυσίας και καλλιεργεί την

ενσυναίσθησή του, γεγονός που δημιουργεί ειλικρινείς, σταθερές, υγιείς και διαχρονικές διαπροσωπικές σχέσεις.

- ενδυναμώνεται ψυχικά, αφού η αγάπη του δίνει τη δύναμη να συνεχίζει να αγωνίζεται, όταν προκύπτουν προβλήματα στη ζωή του.
- οδηγείται στην αυτογνωσία μέσω της αντιπαράθεσης της προσωπικότητάς του με τα άτομα που συνδέεται ψυχοπνευματικά.
- μαθαίνει να εναρμονίζεται και να συνεργάζεται για την υλοποίηση κοινών στόχων.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΥΠΟΝΟΜΕΥΟΥΝ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Στοιχεία από το κείμενο αναφοράς:

- Θεωρείται δεδομένη και οι άνθρωποι σταματούν να προσπαθούν, για να τη διατηρήσουν ζωντανή. Η ρουτίνα την φθείρει.

Στοιχεία εκτός κειμένου:

- ο ατομοκεντρισμός της εποχής, η πρόταξη του ατομικού συμφέροντος και η ιδιοτέλεια θεριεύουν τον εγωισμό, βασικό εχθρό της αγάπης.
- οι έντονοι ρυθμοί ζωής και η έλλειψη ελεύθερου χρόνου δεν αφήνουν περιθώριο στις διαπροσωπικές σχέσεις να ανθίσουν.
- ο τεχνοκρατισμός της εποχής με παράλληλη μείωση της ανθρωπιστικής αγωγής έχουν αποστραγγίσει κάθε ευαισθησία από τον άνθρωπο.
- ο καταναλωτισμός, ο υλικός ευδαιμονισμός και τα προβαλλόμενα πρότυπα της εποχής έχουν απομακρύνει το ενδιαφέρον του ανθρώπου από τον συνάνθρωπο. Πλέον το χρήμα είναι ο βασικός αυτοσκοπός.
- Η κυριαρχία των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στην επικοινωνία εξασθενίζει βασικές κοινωνικές δεξιότητες. Παράλληλα, το ψηφιακό τους περιβάλλον δημιουργεί μια επίφαση συντροφικότητας, με αποτέλεσμα το άτομο να μην αισθάνεται την ανάγκη της δια ζώσης επικοινωνίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Δε θα ήταν αυθαίρετη η διαπίστωση ότι όσο σημαντικό και σπουδαίο είναι αυτό το συναίσθημα άλλο τόσο δύσκολο είναι επιτευχθεί στη σημερινή εποχή, με τους τόσους αποπροσανατολιστικούς παράγοντες. Σε αυτό το σημείο, όμως, πρέπει αν επισημανθεί μια σημαντική αλήθεια. Όσο και αν οι Σειρήνες της πραγματικότητας μας απομακρύνουν από την Αγάπη, πρέπει με ατομική συνειδητοποίηση και θέληση να αντισταθούμε. Είναι τελικά προσωπική υπόθεση να μην την θυσιάσουμε!

ΘΕΜΑ Γ

Το τραγούδι του Φοίβου Δεληβοριά είναι ένας ύμνος για την αγάπη στο γυναικείο φύλο. Αυτή η πρόθεση εγκωμιασμού της γυναικείας ύπαρξης στη ζωή του τραγουδοποιού αισθητοποιείται με ποικίλες αφηγηματικές και εκφραστικές επιλογές. Σε αφηγηματικό επίπεδο είναι εμφανής η παρουσία του ομοδιηγητικού αφηγητή, κυρίως στο τέλος του τραγουδιού, όπου και είναι έντονη η εκτεταμένη χρήση του α' ρηματικού προσώπου. Ο καλλιτέχνης ουσιαστικά εξομολογείται την προσωπική του σχέση με τις γυναίκες. Μάλιστα, η γραμμική αφήγηση εκφοράζει τις διαδοχικές μορφές που έλαβε η σχέση αυτή μέσα στον χρόνο, ξεκινώντας από μητρική και καταλήγοντας σε ερωτική. Σε εκφραστικό επίπεδο είναι ενδεικτική η επανάληψη της αντωνυμίας «εκείνη», την οποία χρησιμοποιεί ο τραγουδοποιός, όταν αναφέρεται τόσο στη μητέρα του όσο και στην κοπέλα. Με αυτόν τον τρόπο θέλει να δηλώσει την καθολική επίδραση που έχει η γυναίκα στη ζωή του αδιακρίτως ιδιότητας. Μια επίδραση, όμως, που δεν σταματά μόνο στον καλλιτέχνη, αλλά αφορά τον κάθε άνδρα. Η χρήση του β' ρηματικού προσώπου («Γεννιέσαι», «σηκώνεσαι») δηλώνει την πρόθεσή του να απευθυνθεί στον αποδέκτη και να τον κάνει κοινωνό στην εμπειρία της αγάπης, μια εμπειρία που είναι οικεία και κοινή σε όλους.

Άλλα στοιχεία που μπορούν να αναφερθούν είναι:

- Η χρήση απλού και καθημερινού λεξιλογίου
- Συνυποδηλωτική χρήση του λόγου (μεταφορές, προσωποποιήσεις): «σέρνει απ' τη μύτη», «η τυραννία σε τραβά», «φωτισμένη εκείνη κάθετα», «με πιάνει ένα πείσμα απογειώνομαι»
- Αντίθεση: «μικρή με τα ροζ κοκαλάκια και τα ποιηματάκια που θα μάθετε» - «χωρίς στα μαλλιά κοκαλάκια, χωρίς ποιηματάκια που θα μάθετε»

ΘΕΜΑ Δ

Το τραγούδι εκφράζει τις μορφές αγάπης που παίρνει η γυναίκα στα διαφορετικά χρονικά επίπεδα της ζωής του πρωταγωνιστή. Η αγάπη, στο πρώτο στάδιο της ζωής του ως παιδιού, παρουσιάζεται με τον δεσμό που έχει με τη μητέρα του και τη φροντίδα που λαμβάνει από εκείνη («Γεννίσαι...γαλάκτωμα»). Έπειτα, η γυναίκα παίρνει τη μορφή της πλατωνικής αγάπης κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων στο σχολείο, όπου ο νέος κάνει οτιδήποτε μπορεί για να τραβήξει το ενδιαφέρον της συμμαθήτριας που τον ενδιαφέρει («Για να σε προσέξει ... τζάμια»). Στην εφηβική ηλικία, τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται έντονα και ο ανεκπλήρωτος έρωτας κάνει την εμφάνισή του, καθώς ο έφηβος προσπαθεί να κερδίσει την καρδιά της αγαπημένης του («Την ψάχνεις ... απ' τη μύτη»). Τέλος, φτάνουμε στην ενήλικη ζωή ενός άνδρα, το νόημα της οποίας ολοκληρώνεται στο πρόσωπο της γυναίκας που αγαπάει («πάλι δε βρίσκω ... φωτισμένη εκείνη κάθετα»). Στη συνολική αυτή περιγραφή του κύκλου της ζωής προσδίδεται ένταση από το επαναλαμβανόμενο μοτίβο της απουσίας που συμβολίζει και την εναλλαγή των φάσεων που περνάει η σχέση του άνδρα με το γυναικείο φύλο.